

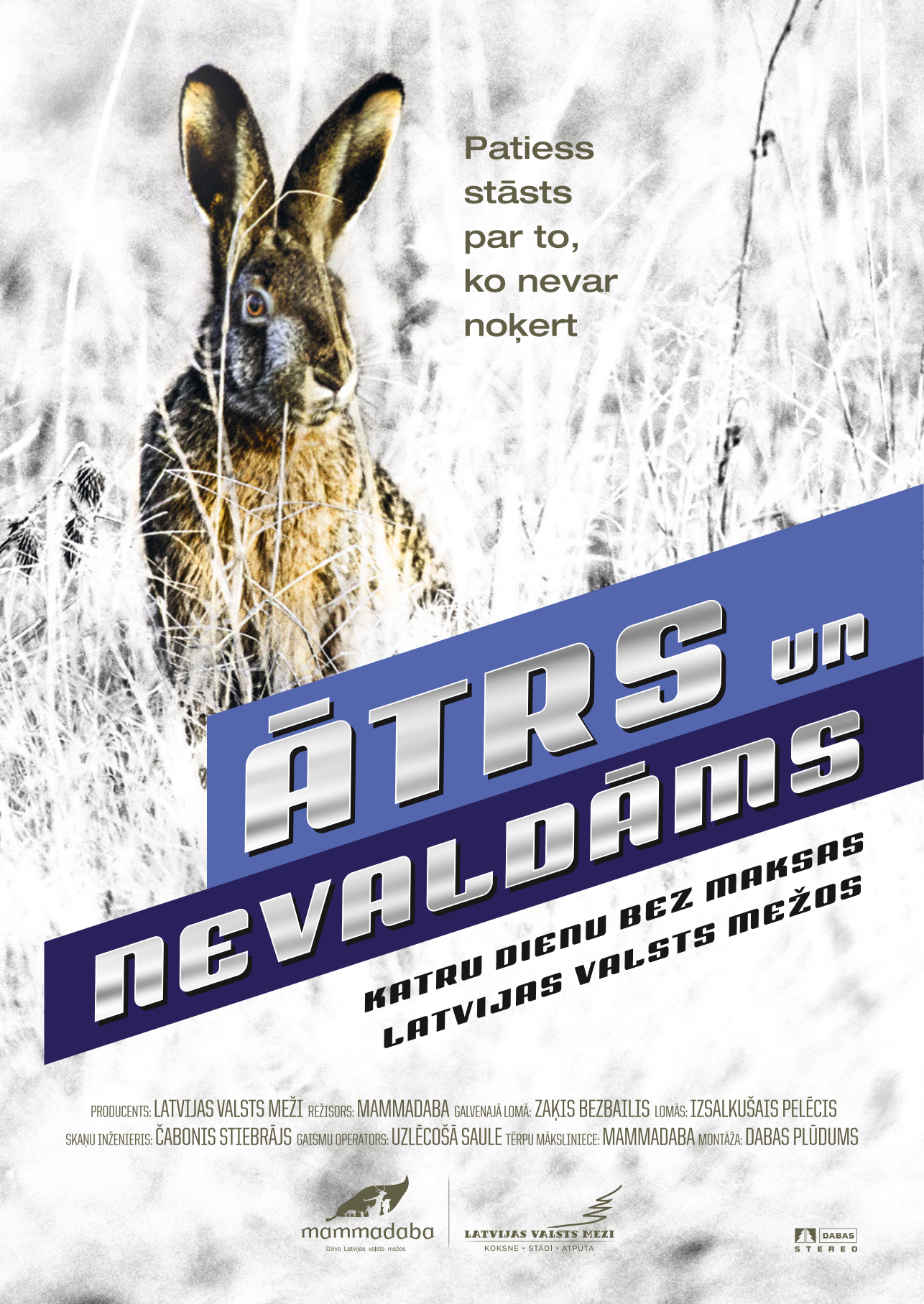
mammadaba

Dzīvo Latvijas valsts mežos

Aiz kokiem
ir mežs

"Latvijas valsts meži" un mammadaba gaida tevi ciemos!

Patiesš
stāsts
par to,
ko nevar
noķert

ĀTRŠ un NEVALDĀMS

KATRU DIENU BEZ MAKSAS
LATVIJAS VALSTS MEŽOS

PRODUKENTS: LATVIJAS VALSTS MEŽI REŽISORS: MAMMADABA GALVENAJĀ LOMĀ: ZAKIS BEZBAILIS LOMĀS: IZSALKUŠAIS PELĒCIS
SKAŅU INŽENIERIS: ČABONIS STIEBRĀJS GAISMU OPERATORS: UZLĒCOŠĀ SAULE TĒRPU MĀKSLINIECE: MAMMADABA MONTĀŽA: DABAS PLŪDUMS

mammadaba
Dzīvo Latvijas valsts mežos

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOKSNE • STĀDI • ATPUĻA

DABAS
STEREO

Pasaule nemītīgi mainās, un mums jāmainās tai līdzī. Bija laiki, kad tikai tāli ceļojumi bija apbrīnas vērti, nu priekšroku dodam Latvijas apceļošanai un iepazīšanai. Stundas brauciena attālumā no Rīgas Tukuma virzienā atrodas jau vairāk nekā pirms 120 gadiem celtā Jaunmoku pils – sākotnēji tā bijusi medību pils, bet tagad te ir iespēja baudīt jūgendstila smalkumus un apmeklēt mūsdienīgo Meža muzeju. Savukārt dodoties no Rīgas Dobeles virzienā, jau pēc stundas var nokļūt rūku valstī – Latvijas valsts mežu dabas parkā Tērvetē. Ik gadu pulcējot vairāk nekā 150 tūkstošu apmeklētāju, kopā ar Annas Brigaderes pasaku tēliem un rūkiem mežinieki ierāda, cik skaists ir mežs. No meža nav jābaidās, tas ir jāiepazīst, un par to jā rūpējas. Meža stāsts sākas jau no čiekura sēklas, tāpēc mums ir gana laika iemācīties mežu mīlēt un saprast. Šodien augsnē stādīti vien pārdesmit centimetru augsti koki nākotnē veidos staltu audzi, kur smelties meža veltes un pilnu krūti baudīt svaīgu gaisu. Mežnieka arodam liels spēks – stādīt un kopt jaunaudzes, no koka stumbra izlobīt rūki vai dēļus un uzbūvēt māju. Tāpēc īpašs prieks par sportisko žurnālistu Lauri Lizbovski, kurš pandēmijas laiku pavadīja, stādot mežu. Īsts vīrs ir nevis tas, kas spēj no Rīgas līdz Valmierai aizskriet, bet gan tas, kurš māk savu spēku likt lietā!

Rudeņos mežs ir īpaši dāsns – ogas un sēnes vilina daudzus. Atceries, ka rūķīši un Cūkmens tevi vēro: ko uz mežu atnesi, to aiznes!

Andrejs Domkins, “Meža un koksnes produktu pētniecības institūta” (MeKA) direktors

“Zaļā” domāšana ir viena no visstraujāk augošām tendencēm pasaulē. Cilvēku prāts arvien vairāk tiek virzīts uz ekoloģisko domāšanu, dabīgiem materiāliem un produktiem. Koks ir ekoloģisks un atjaunīgs materiāls, no tā mēs veidojam tieši tās lietas – koka konstrukciju mājas, grīdas, mēbeles, pat rotālijas –, kas palīdzēs sabiedrībai tuvoties izvēlētajam mērķim: dzīvot veselīgos, dabīgos apstākļos. Un tā ir lieliska iespēja Latvijas mežsaimniecības ilgtspējīgai attīstībai.

Noderīgi:

Idejas atpūtai dabā atrodamas arī tīmeklī:
www.mammadaba.lv/objekti/aktivitates

Čivini: @mammadaba

Gaismas

ceļš

Latvijā ir daudz skaistu dabas taku, atpūtas vietu un apskates objektu – katrs ar savu unikalitāti un reģiona atšķirībām. Apmeklējot tās, nākas aizdomāties, cik gan mūsu zeme ir dažāda. Ne katru dienu apmeklējam dažādos Latvijas vēsturiskos novadus un tajos apskatāmos objektus, bet ar katru gadu aizvien vairāk ir tādu ceļotāju, kuri vēlas redzēt Latviju vienā garā ceļojumā, dodoties tai apkārt pa robežas līniju.

Pirms šī gada vasaras saulgriežiem apkārt Latvijai pa ceļu “1836”, kas vijas pa Latvijas pierobežu, tika nestas Gaismas lāpas, izgaismojot Latviju un veidojot Gaismas un mīlestības ceļu.

Apvienojoties 1836.lv, Stirnubuks.lv un brīvprātīgo tempa turētāju komandām, kā arī Dinam Vecānam, kurš 2017. gadā apskrēja apkārt Latvijai, divas gaismu lāpas no Krāslavas uzsāka ceļu viena otrai pretī, lai pēc piecām dienām, 20. jūnija novakarē, satiktos Kolkas ragā. Skrējiens sākās 16. jūnijā, un tā dalībnieki ik pa aptuveni 20 km nodeva lāpu nākamajām skrējēju komandām, nodziedot šo latviešu tautasdziesmu:

*Visapkārt gaisma ausa,
Vidū saule ritināj';
Visapkārt zelta josta,
Vidū mana Tēvu zeme.*

Vairāk nekā 500 skrējēju un skriešanas draugu īstenoja šo unikālo un emocionālo skrējieni – iedezda 88 ugunskurus pie 1836 koka stabiņiem apkārt mūsu Tēvzemei. Katrā no maiņas vietām vietējo pašvaldību, folkloras kopu un draugu bariņi sagaidīja un pavadīja skrējēju komandas ar katra reģiona īpašo un tradicionālo, tie bija gan vietējie gardumi, gan dziesmas un dejas.

Skrējieni notika pa ceļu "1836", kas 2018. gadā tika dāvāts Latvijai tās simtgadē. Ceļš "1836" simbolizē ceļu uz brīvību. To trīs gadu garumā, sākot ar 2016. gadu, veidoja gājēji – brīvprātīgie, kuri devās ekspedīcijās pa Latvijas pierobežu, meklējot, atklājot, ieraugot katras vietas unikālīti tās dabā, vēsturē un cilvēkos, lai to visu apvienotu vienā, nedalāmā ceļā.

"Skrējiena laikā no vienas uguns tika iedegti ugunskuri visapkārt Latvijai, veidojot šo Gaismas un mīlestības ceļu. Ikvienam bija iespēja attālināti sekot šim skrējenam – dzīvojot līdzī, daudzinot un atbalstot, jo tikai kopā mēs varam izdziedāt ceļu kā Lielvārdes jostas rakstus – gaišā latviskā gara spēkā. Veidojot šo ceļu, izjutām sirsnīgu pateicību mūsu tautai, mūsu Latvijai un mūsu planētai," atklāj "1836" projekta vadītājs Enriko Podnieks.

Šis skrējieni ne tikai izgaismoja Latviju vasaras saulgriežos, bet bija arī neoficiāla atklāšana jau 100 ieraktajiem koka stabiņiem 1836 kilometrus garajā maršrutā pa Latvijas pierobežu. Nu ikvienam ceļiniekam ir iespēja atrast piemērotāko maršrutu un doties apkārt mūsu zemei. Fonds 1836 strādā pie tā, lai izveidotu arī Nakteņu tīklu, kur pārnakšņot, dodoties garajā pārgājienā vai braucienā. Bet, kamēr tas vēl ir tapšanas procesā, iesakām izmantot labiekārtotās LVM tūrisma vietas, kas visērtāk atrodamas lietotnē LVM GEO.

Vairāk par piedzīvojumiem dabā lasi www.1836.lv un www.stirnubuks.lv

Meža

Rīga – 73 km
Liepāja – 162 km
Daugavpils – 294 km

56°38'04.1"N 25°26'34.7"E

muzejs

LVM Jaunmoku pils

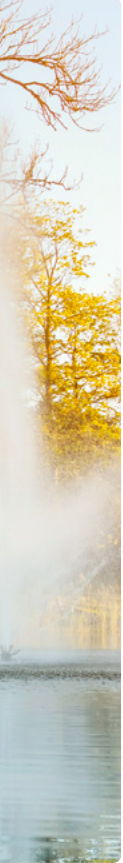
Tumes pagasts, Tukuma novads

www.jaunmokupils.lv

☎ 26187442, 63107125

@ info@jaunmokupils.lv JaunmokuPils

Netālu no Tukuma, Rīgas–Ventspils lielceļa malā aiz apaļīga kalna atrodas Jaunmoku pils – sarkānu ķieģeļu ēka ar simtiem lodziņu un vairākiem tornīšiem – tādu vasaras rezidenci sev 1901. gadā uzbūvēja slavenākais Rīgas mērs Džordžs Armitsteds. Laiki mainījās, un arī pilī mainījās iemītnieki: te bija gan sanatorija Rīgas trūcīgo ģimeņu bērniem, gan kara hospitālis, gan pasts un komunālie dzīvokļi. 1974. gadā pussabrukušo ēku pārņēma Mežu ministrija un iedeva tai otro mūžu – nu jau vairāk nekā 40 gadu par unikālo ēku kompleksu rūpējas mežinieki.

Te ir gan muzejs, gan telpas pasākumiem un viesnīca, gan kafējnīca un labi kopts parks ar plašu rozāriju, rododendru dārzu, dažādu sugu kokiem un krūmiem, lapenēm un šūpolēm, te var meklēt varžu skulptūras un mieloties ar vietējā kafējnīcā gatavotu saldējumu. Pils īpašnieks – AS “Latvijas valsts meži” – gādā, lai pils ēku komplekss un parks būtu pieejams sabiedrībai ar izglītojošu un videi draudzīgu saimniekošanu, ne velti viesnīcai jau daudzus gadus ir Zaļais sertifikāts, bet Meža muzeja ekspozīcijas nemitīgi tiek uzlabotas un modernizētas.

Meža muzejs atrodas pils 2. stāvā, un bērni vispirms traucas aplūkot dažādu zvēru un putnu izbāzeņus, darbojas pie interaktīviem ekrāniem un klausās balsis, pieskaras kažociņu paraugiem un meklē, kuram zvēram pieder ģipsī atlietās pēdas.

“Ekspedīcija meža ekspozīcijā” piedāvā trīs nodarbību tēmas: par kokiem, par kažokiem un par ķērpjiem.

Kā izmērīt stumbra apkārtmēru?

Lokanākie var izmēģināt veidu ar skatu starp kājām: jāiet tik tālu, kamēr viss koks redzams, un tad jāsaaskaita, cik soļu līdz kokam – tik metru augsts tas ir. Var izmantot tā saukto Bormaņspieķi un citas metodes.

Kad ceļojums pa Latviju turpinās, bērni citām acīm vēro ainavu un spriež ar vecākiem gan par izcirtumiem, gan jaunaudzēm, gan lauka vidū augošiem zemzaru ozoliem. Mežs jāpazīst, un jau bērnībā jāgūst izpratne, kā izmantot dabas resursus valsts izaugsmei.

Noderīgi!

Brauc uz Jaunmoku pili ar bērniem, tuviem un tāliem viesiem iepazīt Latvijas kultūrvēsturisko mantojumu – jūgendstila salonus un muzeju – un pils parku teju 10 ha platībā vai vienkārši izbaudīt pils apkārtni.

Garākā purva laipa

Dunikas purva taka

Dunikas pagasts, Rucavas novads

Rīga – 226 km
Ventspils – 145 km
Daugavpils – 392 km

56°16'52.5"N 21°22'59.0"E

Latviešiem patīk purva laipas: Pierīgā brīvdienās uz tām veidojas pat gājēju sastrēgumi. Bet Leišmalītē, senās Duvzares teritorijā jeb tagadējā Dunikas pagastā, kur vietējie mežinieki Lienīte un Andis Ozoliņi 2000. gadā izbūvēja teju 5 km garu laipu pāri visam Dunikas purvam jeb Tīrspurvam, liela varbūtība, ka satiksiet vien dažus gājējus.

Noderīgi!

Pilnvērtīgai ekskursijai pa Dunikas purvu iesaku biedros aicināt Lienīti Ozoliņu, laikus sazvanoties: 26335266. Ja interesē Dunikas pagasta vēsture, piesakiet apmeklējumu seno lietu kolekcijas saimniecei Ausmai Padalkai: 29896681. Kolekcija atrodas Sīkšņos.

Pirms doties pāris stundu ilgajā pārgājienā, vērts nodrošināties ne tikai ar fotografēšanas ierīci, jo skati būs satriecoši skaisti, bet arī dzeramo un ceļa maizi. Ik pa laikam būs kāda atpūtas vieta, kur apsēties un lēnā garā ieturēties, baudot tipiskas purva ainavas: jau augustā purvs iekrāsojas viršu ziedu violets, vēlāk rudenī pārsteigs oranžie grīšļi. Tā kā taka nav apļveida, tad ideāli būtu, ja kompānijā būtu kāds, kurš nedaudz paietu pa laipu, piemēram, līdz atpūtas laukumam uz saliņas un tad čāpotu atpakaļ, iekāptu mašīnā un brauktu uz takas beigu galu Luknes skābaržu audzē, lai sagaidītu savus ceļa biedrus laimīgus un pagurušus.

Luknes parasto skābaržu audze pārsteidz ar Latvijā neredzētu meža tipu: pelēki vairāk nekā 250 gadu veci koku stumbri kā ziloņu kājas tiecas debesis 4 ha plašā biotopā, zem biežajiem koku vainagiem neaug teju nekas, ne velti skābaržus sauc par platlapju kokiem. No skrajās purva ainavas nokļūt dienvidzemēm raksturīgā mežu tipā – tas iespējams tikai Dunikā.

Meklējot Dunikas purva laipu, noteikti izmanto lietotni LVM GEO, jo, visdrīzāk, ceļu prasīt nebūs kam, lielākā daļa iedzīvotāju pārcēlušies uz dzīvi pilsētās, tomēr redzams, ka zemnieki šeit saimnieko vērienīgi: ir gan tīrumi, gan lieli govju ganāmpulki. Kartē redzami arī dažādi meža ceļi un to nosaukumi: piemēram, Čangaju prospekts, Daudzbērnu mātes ceļš, Leituka kāpas ceļš, Leišmales ceļš un daudzi citi. Pārsteidzoši bieži kartē parādās kapi, Dunikas vēstures kolekcionārs Guntis Rolis saka, ka kapi ir vienīgais, kas palicis no agrākajiem ciemiem.

Izrādās, Dunikas pagasta centrs atrodas nevis Dunikā, bet gan Sikšņos – kāpēc tā un par ko dunikāņi ar sikšņiniekiem vienmēr ecējas, būtu otru “Mērnieku laiku” cienīgs romāns.

Jurim Būrim ir krāšņs stāsts par krievu bumbvedēju, kas Otrā pasaules kara laikā ziemā ieplanējis Dunikas purvā. Lidotāji izglābušies, bet vietējie pamesto lidaparātu ātri vien sadalījuši pa sastāvdaļām: metāla detaļas varēja par krietnu naudu nodot veikalā, finiera korpuss bija labs graudu uzglabāšanai. Visplānāk izgājis diviem brāļiem leišiem, kas bija noskatījuši motoru. Atceļā viņi novirzījās no mežziņa ar balķēniem izliktās zosu medību takas un iekļuva mīnu laukā. Abi palika bez kājas. Labi, ka piederīgie viņus gāja meklēt un izglāba. Vīri izdzīvoja un no motora uzbūvēja zeimeri dēļu zāģēšanai – pēckara laikā tas bija zelta vērts.

Liels purvs pierobežā – tas dod patvērumu ne tikai vilkiem, aļņiem, dzērvēm, zosīm un citiem dzīvniekiem, bet arī cilvēkiem. Kolektīvizācijas laikos purvmalas iedzīvotāji uz purva saliņām slēpa lopus, lai komunistiski noskaņotie kaimiņi nenosūdz, ka pārāk bieži dzirdami cūkas pēdējie kviecieni. Te slēpās ne tikai no dažādām armijām dezertējuši mežbrāļi, bet arī bandīti, kas tumsas aizsegā gāja laupīt. Deportāciju laikā daudzi Priekules apkārtnes iedzīvotāji noslēpās Dunikas purvā, pārtika tikai no akača ūdens, toties izglābās no izsūtīšanas.

Interesanti!

Dunikas purva malas mežos pie vēsiem strautiem leiši laiku laikos dzinuši kandžu, ko brūvēja no vietējo zemnieku audzētajiem rudziem. Arī tagad lietuvieši ir bieži viesi Dunikas mežos, viņi tur ogo un sēņo, jo otrpus robežai mežu ir maz.

Ceļojošo kāpu savaldītāji

Rīga – 238 km
Ventspils – 140 km
Daugavpils – 430 km

56°19'44.5"N 20°59'33.0"E

Pūsēnu kalns

Nīcas pagasts, Nīcas novads

Ja vēlies apjaust meža kā sarga nepārvērtējami lielo lomu, noteikti uzkāp Pūsēnu kāpā – tā ir augstākā Latvijas kāpa, kas sapūsta 37 m v. j. l. augstumā. Braucot no Liepājas, aiz Bernātiem bremsē pie pagrieziena rādītāja uz Jūrmalciešu, nogriezies jūras virzienā jeb pa labi un tad brauc līdz norādei “Pūsēnu kalns”, griez pa labi un atstāj mašīnu autostāvvietā.

Kalnā iesakām doties pa iemīto taku, bet lejā kāpt pa lēzenajām kāpnēm. Taka uzvedīs ar mežu savaldītājā kāpā. Šeit izveidoti vairāki skatu laukumi ar masīviem sēdekļiem, pāri priežu galotnēm paveras skats uz dažus kilometrus attālo jūru. Vairāk nekā pirms 200 gadiem ceļojošās kāpas te apraka mežsarga Pūsēna māju. Tā kāpa ieguva vārdu, bet cilvēki – mācību, ka nedrīkst jūras vēju valdījumam atstāt kailus smilšu laukus. Vietā, kur tagad ir Jūrmalciems, zviedru laikos izdega piejūras mežs, un kāpa, valdošo vēju ilgstoši dzīta, pārvietojās lēni (apmēram 1–3 m gadā), bet neapturami. Cilvēki vēl paspēja pārcelties uz drošāku vietu, bet mājas līdzī paņemt nevarēja. Lai apturētu smilšu kalnu, strādāja aptuveni 400 vīru un desmitiem zirgu, viņiem nācās uzbūvēt 1,5 m augstu kārkļu žogu vairāk nekā 34 km garumā, tad smiltis veidoja vagas, tās izklāja ar jūras mēsliem un kūdru auglībai, tad – niedrēm un doņiem, tad – zaru kārtu un tikai vēlāk varēja stādīt priedes. Lai apturētu ceļojošās kāpas, tagadējā Nīcas novada teritorijā iestādīja apmēram 242 tūkstošus koku stādu.

19. gadsimta sākumā Latvijā bija aptuveni 7700 ha ceļojošo kāpu. Lai apmezotu tās visas, pagāja 130 gadu. Tagad var teikt, ka visas piekrastes kāpas ir apmezotas.

Mežs ir vienīgais, kam pietiek spēka kāpu noturēšanai uz vietas: katra priede ar plašo sakņu sauju apņem gabaliņu smiltāja, sūnas un mellenāji to apsedz kā ar paladziņu; nu straujie vēji vairs nevar saķert vieglos smilšu graudiņus, un gaiss svilpdams aizskrien pāri koku galotnēm, bet kāpa paliek uz vietas. Paši pirmie dabas aizsardzības likumi Latvijas teritorijā tika pieņemti, lai apturētu ceļojošās kāpas: 1839. gadā Kurzemes guberņas pārvalde izdeva rīkojumu par apmēram 320 m platu, bet sevišķi bīstamās vietās – līdz 510 m platu aizsargjoslu noteikšanu.

Pašlaik Pūsēnu kāpa ietilpst Bernātu dabas parka teritorijā – tā atrodas tālākajā, dienvidu galā. Nīcas novadā izveidotas septiņas jaunas izzīņas takas: te ir gan koka, gan akmens skulptūru parks, gan gludas takas un soliņi, lapenes, ainavu rāmji un skatu tornis. Tas viss atrodas tuvāk Liepājai, Bernātos. Bet visa pirmsākums ir savdabīgais dabas piemineklis mežam kā sargam: Pūsēnu kalns ar LVM daudzus gadus aprūpēto taku un skatu laukumiem.

Noderīgi!

Pa ceļam uz Pūsēnu kalnu ir brīvdienu māja "Laimes stari", te vari sarunāt gan nakstnājas namiņos ar niedru jumtiem, gan vietējo gidu – saimnieks Andris Maisiņš gatavs pavadīt aizraujošās ekskursijās un pastāstīt par apkārtnes dabu: mežiem, plāvām, piekrasti, zvēriem un putniem. Piesakies laikus: 29494519

Stumbrā iekalts mūžs

Aizvīķu meža parks

Gramzdas pagasts, Priekules novads

Rīga – 199 km
Ventspils – 143 km
Liepāja – 60 km

56°19'53.2"N 21°43'19.4"E

Aizvīķu dabas parkam ir līdzīga vēsture kā LVM dabas parkam Tērvetē: vietā ar krāšņu senvēsturi un ainavu mūsdienīgu mežinieki nolēma izveidot koka skulptūru parku. Simtgadīgs mežs ir labākā koka skulptūru mājvieta.

Aizvīķu parka dvēsele bija mežsargs Egons Ķerušis. Viņš izkopa aizaugušo muižas parku, kas jau līdzinājās mežam, un pēc aiziešanas pensijā no ozola stumbriem sāka veidot skulptūras ar dziļu filozofisku jēgu un krāšņu stāstu. Viņa dēls Henrijs ar LVM atbalstu veiksmīgi turpina tēva darbu.

Aizvīķu dabas parka burvība atklājas pa kārtai: pirmā, kas paveras – vecs parks pie barona fon Korfa muižas, unikālas ir alejas no četrus sugu kokiem, tās pirms teju 140 gadiem stādījuši vietējās skolas bērni. Tā kā šī vieta ir samērā augstu virs jūras līmeņa, te ir sanatorijas līmeņa dziedinošs mikroklimats. Ne velti muižas ēkā ir pensionāts.

Otrā – skulptūru grupas, kas palīdz uzturēt sarunu gan par mežinieku darbu dažādos laikos, gan Kurzemes katlu, kas Otrā pasaules kara laikā Aizvīķos vārījās septiņus mēnešus, gan par cilvēka mūža un parka jēgu. Vairākas skulptūras ilustrē spocīgus notikumus, kas norisinājās nežēlīgā barona laikos. Aizvīķu parkā aug arī apmēram 40 dažādu dendroloģisku retumu.

Trešā – senvēsture. Bija laiki, kad Aizvīķu teritorija nebija vistālākais Liepājas rajona punkts pie Lietuvas robežas, bet gan senās Kursas valsts Duvzares teritorija. Pirms teju tūkstoš gadiem te jau bija kuršu apmetne un pilskalns, kas vairāk līdzinās kulta kalniem. Uz Aizvīķu robežas kalniņā atrodas divas skulptūras, kas norāda uz pilskalnu un elku kalnu. Aizvīķu pilskalnu senvēstures pētnieki sauc par Saules un Mēness kalnu, jo tas kalpojās Saules un Mēness kultam, jo projām var samānīt trīs uzejas – saullēkta, saulrieta un ziemeļu pusē. Tāpēc var droši apgalvot, ka šis ir viens no Kurzemes elku kalniem.

Noderīgi!

Aizvīķu dabas parks ir lieliska, tūristu nenomīdīta vieta. Nav vērts aizbraukt to gaisa gabalu un pāieties pa apkārtni bez vietējā gida Henrija Ķeruža stāstiem. Piesaki laikus ekskursiju, zvanot 29186717.

Aizvīķos ne reizi vien notikušas kaujas, un cilvēkus plosījušas dažādas kaislības. Senās hronikās lasāms, ka 853. gadā zviedri ieņēma Sēburgu jeb Grobiņu, tad vadonis Ulafs veda savu karapulci uz senāko Lietuvas teritorijas pilskalnu Žemaitijā – Apoli, tā ir vien kādus desmit kilometrus no Aizvīķiem. Zviedri gāja cauri Aizvīķiem, un pirmā sadursme notika tieši šeit. Daudzi no kuršiem krita, daudzus saņēma gūstā. Taču viņi paguva nosūtīt uz Apoli ziņnesi un, pateicoties tam, cietoksnis noturējās 90 dienas.

Par Kurzemes katla kaujām liecina ierakumi parka teritorijā un atjaunotā zemnīca. Naktī pirms krievu tanku ierašanās visi Aizvīķu ļaudis salika mantas ratos un devās bēgļu gaitās.

Ik gadu atkritumu daudzums mežā pieaug. Esī atbildīgs – neatstāj mežā savas pēdas un savāc aiz sevis atkritumus: ko uz mežu atnesi, to aiznes!

Pirms pāris gadiem Latvijas valsts mežu dabas parks Tērvetē svinēja 60 gadu jubileju. Izaugušas divas paaudzes, kas kaut reizi dzīvē bijuši Annas Brigaderes bērniņas zemē un samērījušās ar Lutausi. LVM dabas parks Tērvetē ir iespaidīgi liels: 1300 ha plaša aizsargājama dabas teritorija, kur 250 ha platībā izvietota brīvdabas ekspozīcija. No galvenās takas pa labi ir vecākiem cilvēkiem atmiņās palikušais, jau vairākas raizes atjaunotais un papildinātais Pasaku mežs, bet pa kreisi – šajā gadsimtā izveidotais Rūķīšu mežs.

Ik gadu parku apmeklē vairāk nekā 150 tūkstoši cilvēku, jo te izdarīts viss, lai cilvēki varētu pavadīt visu dienu un vēl pievakarē sociālajos medijos pasūroties, ka visu nemaz nepaspēja aplūkot un jābrauc vēl. Lai LVM dabas parks Tērvetē būtu tāds, kādu to esam pieraduši redzēt, par to visu darba mūžu gādā Visvaldis Bandziņš. Jau 33 gadus šeit aizvien jaunas un jaunas idejas ģenerē LVM projektu vadītājs Normunds Namnieks, viņš rosina: “Nokāpiet no takām, ejiet mežā! Es vēlos, lai izaug cilvēki, kas nebaidās no meža, tāpēc mums parkā ir gan pilsētas, gan meža rūķi. Interesanti, kuram rūķim tu gribētu būt draugs?”

LVM dabas parks Tērvetē aug kopā ar saviem apbrīnotajiem. Rūķīšu un Pasaku meža teritorijā kā zivis ūdenī jūtas mazuļi un pirmskolas vecuma bērni. Pēdējos gados otrpus ceļam, kur plašā stāvvietā autobusiem un Tauriņu māja, saimnieciskajā mežā tiek veidota vide, kas patiks pusaudžiem. Kurbada zemē dzīvos spuraināki tēli, tos veido jaunie mākslinieki. Te 180 ha platībā tiek veidota taku sistēma ar izklaides elementiem un izglītojošām stacijām, kas jaunos tīmekļa pasaules gudriniekus ievēdīs mežā, iepazīstinās ar tā dzīves ciklu un vilinās kļūt par mežiniekkiem. Izrādās, pilsētniekiem ir bail no meža, viņi nesper kāju nost no dēļu laipas vai grantētā celiņa, nepazīst kokus, krūmus un augus, neatšķir putnus un zvērus.

Apcieimo LVM dabas parku Tērvetē dažādos gada laikos un iemīli mežu tikpat ļoti kā cilvēki, kas veidojuši šo pasaku pasauli!

Skulptūru stāsti

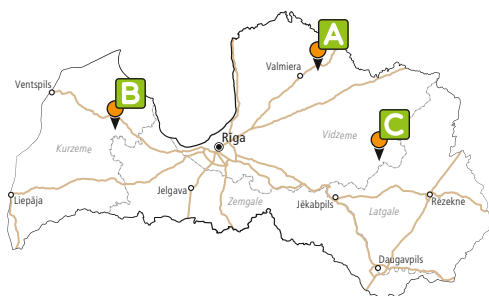
Cilvēki LVM dabas parku Tērvetē iemīļojuši jau pusgadsimtu, un tas tā ir, galvenokārt pateicoties savdabīgajām Krišjāņa Kugras koka skulptūrām. Vispopulārākais ir Lutaussis, tagad tas atliets betonā tieši tāds pats, kādu to tēlnieks izveidoja no koka. Jā, koka skulptūras nav mūžīgas, tās reizi pa reizei jāatjauno un savu laiku nodzīvojušās jānomaina ar citām. Jau 1995. gadā mežniecības siena šķūnī tika izveidota pirmā kokapstādes darbnīca, tagad tā paplašināta un modernizēta, lai ērtos apstākļos varētu izgatavot visu, kas nepieciešams LVM atpūtas vietu un pastaigu taku ierīkošanai un uzturēšanai visā Latvijā.

Tēlnieks Ritvars Kalniņš savu pirmo lielo skulptūru – Meža ķēniņu – izveidoja tūlīt pēc Mākslas akadēmijas absolvēšanas 90. gados. Tagad viņš teju ik gadu no ozola stumbriem izlopa pa rūķim. Šovasar mākslinieks pat dzīvoja uz vietas parkā, tā tapa Grozu pinējs un Melderis ar miltu maisu plecos. Gadus desmit parkam skulptūras gatavoja nu jau aizsaulē aizgājušais kokgriezējs Normunds Stenkevics, viņa sēņu ģimenei neviens nespēj vienaldzīgi pāiet garām nenobildējies. Vēl parkam skulptūras taisījis Andris Donis un Rīgas Amatniecības skolas audzēkņi.

Tiltiņi, laipas, platformas, mājiņas, pārgēršanās kabīnes, soli, galdi – viss no koka LVM atpūtas vietās un pastaigu takās, kas atrodas Zemgales reģionā līdz pat Rīgas līcim, kā arī Tērvetes un Pokaiņu dabas parkā, pie Zebrus, Lielaucas ezera un Tērvetes ūdenskrātuves, darināts šeit – Tērvetē.

Meža sākums

A LVM Strenču kokaudzētava

“Kociņi”, Trikātas pagasts, Beverīnas novads

Rīga – 133 km
Daugavpils – 258 km

 29395418

B LVM Mazsilu kokaudzētava

“Mazsili”, Abavas pagasts, Talsu novads

Rīga – 109 km
Ventspils – 94 km

 29178389

C LVM Podiņu kokaudzētava

“Podiņi”, Indrānu pagasts, Lubānas novads

Rīga – 213 km
Daugavpils – 166 km

 29197339

Vieta, kur piedzimst mežs

Vai, stāvot mežā zem augstajiem kokiem, vari iztēloties, ka katrs no tiem savulaik ir bijis vien dažus milimetrus maza sēkliņa? Vai zini, kā piedzimst mežs un ka stādiņi tiek skoloti *koku skolās* – lielākajās AS “Latvijas valsts meži” kokaudzētavās Mazsilos, Strenčos un Podiņos?

Kokaudzētavas vēl aizvien tiek dēvētas par koku skolām, jo Latvijai ir vēsturiska saikne ar vācu mežsaimniecību – kokaudzētava vācu valodā ir Baumschule (tiešā tulkojumā – koku skola).

Viss sākas agri pavasarī – marta beigās egles, priedes, bērza un melnalkšņa sēklu iesēj speciālā ietvarā ar kūdras substrātu. Jau pēc divām trim nedēļām zaļie dīgsti “uzmet cilpiņu” un vienmērīgi izlien no savas gultiņas.

Sējot sēkliņu, jāievēro zelta likums – tā jāgulda uz cieta matrača ar mīkstu segu jeb sēkla jāieber blīva kūdras substrāta bedrītē un jāpārber ar irdenu mulču.

Tad, rūpīgi tos kopjot, laistot un mēslojot, pienāk brīdis, kad jaunie meža stādiņi – zaļi un braši – tiek izvesti zem klajām debesīm, kur turpmāk tos norūdīs saule un vējš, piepalīdzot kokaudzētavas darbiniekiem. Bet kas notiek siltumnīcās? Nē, tās tukšas nepaliek, sezonas laikā katrā siltumnīcā tiek izaudzētas vēl divas vai trīs mazo dīgstu partijas.

Selekcionētu stādu ražošanas paplašināšana

Realizējot “LVM Sēklas un stādi” investīciju projektu meža stādu ražošanas jaudu palielināšanai, Podiņu kokaudzētavā ir pabeigti jaunas papildu platības sagatavošanas darbi 22 ha platībā. Ar kopējo platību 94 ha Podiņu kokaudzētava vēl vairāk nostiprina savu pozīciju kā pasaulē lielākā specializētā kailsakņu stādu ar uzlabotu sakņu sistēmu audzētava pasaulē. Šeit kā pamatprodukcija tiek audzēti selekcionēti egļu stādi, taču pieprasīti ir arī bērzu un melnalkšņu stādi, kas tāpat tiek izaudzēti izmantojot selekcionētas sēklas.

Klientu interese un pieprasījums pēc kvalitatīviem, selekcionētiem meža koku stādiem ir veicinājis jaunas kokaudzētavas “Mežvidi” būvniecību Jaunkalsnavā.

Vēlā rudenī stādus jāsteidz šķirot, pakot un ievietot speciālās uzglabāšanas kamerās – saldētavās, lai pavasarī tos varētu stādīt. Pēc tam pārskolotie stādiņi varēs augt ne vien Latvijā, bet daļa no tiem – arī Lietuvā, Igaunijā vai Zviedrijā, kur klimatiskie apstākļi ir līdzīgi. Ja vēlies apskatīt vietu, kur piedzimst mežs, droši dodies uz kādu no AS “Latvijas valsts meži” kokaudzētavām, kur atbildes uz daudziem jautājumiem tev sniegs erudītie kokaudzētavu speciālisti.

- Latvijas zinātnieku veiktie pētījumi pierāda, ka, audzējot selekcionētu mežu, ražas novākšanas brīdis pienāks vismaz 15 gadus agrāk.
- LVM kokaudzētavu ik gadu klientiem piedāvā 55 miljonus meža koku stādu, līdz ar “Mežvidi” kokaudzētavas izveidošanu tā pieaugs līdz 70 miljoniem stādu gadā.
- Lai apstādītu 1 ha, nepieciešams 3,1 tūkstošs priežu stādu, 2,1 tūkstošs egļu, bērzu vai melnalkšņu stādu.
- Ar 350–400 gramu sēklu var apsēt 1 ha lielu platību mežā.
- AS “Latvijas valsts meži” struktūrvienībā “LVM Sēklas un stādi” ietilpst deviņas kokaudzētavas, kurās ražo un tirgo meža koku sēklas un stādus, kā arī dekoratīvos stādus.

Īsti vīri

Lauris Lizbovskis, sporta ziņu vīrs

stāda mežu

Nemaz tik bieži nav dzirdēts par kādu sabiedrībā pazīstamu cilvēku, kurš nolēmis mainīt dzīvi un doties strādāt mežā. Bet 2020. gada pavasarī privātās dzīves aprakstītāji sajūsmā noelsās: “Sporta ziņu vīrs Lauris Lizbovskis stāda mežu.” Pandēmijas ierobežojumi apturēja ne vien kultūras dzīvi, bet arī sporta dzīves aktivitātes.

Stādīt mežu nākotnei

Kamēr daudzi muskuļoti puisi žēlojās par grūto dzīvi, Lauris, kā jau cilvēks, kas vienmēr cenšas apsteigt notikumus un paspēt pirmais, ar sociālā tīkla palīdzību deva ziņu, ka meklē darbu. Atsaucās labs paziņa no skriešanas maratoniem – Kristaps Caune, kurš aicināja strādāt mežu stādītāju brigādē. Kristaps pats, pametis dzīvi Rīgā un pievērsies mežkopībai, studē Ogres Meža tehnikumā. Lauris saka: “Kolektīvs bija foršs: mežu stādīja visdažādāko profesiju pārstāvji – uzņēmēji, radošie, amatnieki, lauksaimnieki. Bija pat viens policists, kurš izmantoja brīvdienu, lai piestrādātu un izvēdinātu galvu. Es stādīju kociņus, klausoties austiņās Latvijas radio 1 vai izglītojošus podkāstus, bet turpat blakus vagā reizēm notika arī biznesa sarunas pa tālruni ar klientiem. Stādījām priedes un egles, kas izaudzētas pārsvarā LVM Strenču kokaudzētavā.

Sanāca tā, ka pirmā diena bija visgrūtākā, jo cirsmā bija pamatīgā slīkšņā un celmu, zaru labirintā. Tā noguris nebiju pat pēc “Stipro skrējiena”. Vēlāk meža nogabali bija pateicīgāki darbam, pieradu un lēnām iegāju ritmā. Tas bija neparasts mēnesis: cēlos četros no rīta, tad no Pārdaugavas gāju vai braucu ar velo uz vilcienu piecos, lai sešos paspētu uz tikšanās vietu Ikšķilē. Septiņos jau bijām izcirtumā, un trijos pēcpusdienā dienas uzdevums bija izpildīts. Es vidēji dienā spēju iestādīt pusotru tūkstoši kociņu, bet tas bija tāds vidējs ātrums, jo steigties nedrīkst, katrs stādiņš rūpīgi jāieliek zemē, iesācēja centībā pirmajās dienās samocīju rokas muskuli no vienveidīgas darbības ar stādāmo stobru. Lietainā laikā nebija viegli, arī rīti bija dzestri, toties dienas saulainas un pat karstas, nosauļojos tā, it kā būtu slēpojis Alpos.

Divas dienas nedēļā uz mežu nebraucu, tad gatavoju sporta ziņas TV3. Tas nebija vienkārši, jo, ja notikumu daudz, labu raidījumu uztaisīt nav grūti, bet, kad nekas nenotiek – tas ir izaicinājums. Arī mani pusaugu bērni mācījās mājās, daudz laika aizņēma viņu skološana. Biju pastāvīgā miega badā. Bet tas bija skaists laiks, labāk iepazīnu Latvijas mežus Inčukalna apkaimē, vēroju putnus. Piemēram, melnās dzilnas kliezciens var būt līdzīgs arī tiesneša svilpes skaņai. Mežs ir mana vismīļākā vieta – te ir pavēnis skrējienam vai velobraucienam, ēnainās upītēs forelāju, rudenos sēņoju. Skriet pa meža takām ir daudz veselīgāk nekā dauzīt kājas pa asfaltu, tāpēc, cik varu, izvairos no skriešanas pa cietu segumu. Pandēmijas laikā daudz cilvēku ieraudzīja, cik Latvija skaista, cik te daudz dabas taku un atpūtas vietu mežā.”

Lai šalc!

Karantīnas laiks beidzies, pamazām atsākas dažādi sporta pasākumi, bet Lauri Lizbovski joprojām bieži varam satikt mežā: viņš piedalās LVM MTB kalnu divriteņu maratona sacensību atspoguļošanā, noskrēja savu lāpu skrējiena “Gaismas ceļš” 1836 posmu gar Baltkrievijas robežu un katru brīvu brīdi dodas skrējienā vai velobraucienā pa meža takām. Viņa stādītie sprīdi garie stādiņi izaugs par lieliem kokiem, un pēc gadiem 50–60 kāds laimīgs sportotājs skries pavēnī pa svaigo gaisu un pat neiedomāsies, cik darba jāiegulda, lai vienmēr un visur šalktu Latvijas meži.

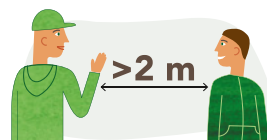
Latvijas valsts mežos ir pieejamas **340 bezmaksas** tūrisma vietas.

Nemēslo mežā!
Ko atnesi – to aiznes!

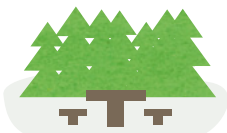
Transportlīdzekļi atstāj **stāvvietā** vai tā, lai netraucētu citiem!

Ievēro **2 m distanci** starp citiem meža apmeklētājiem.

Kā uzvesties mežā?

Pastaiga dabā vēlama, piesardzība – obligāta!

Labiekārtotajās atpūtas vietās **nebojā koka inventāru**, aizejot sakop!

Netraucē meža iemītniekus un nebojā to mājvietas.

Uzraugi savus mājdzīvniekus, lai tie neposta dabu un netraucē citus atpūtniekus.

Aizliegts nomet degošus vai gruzdošus sērkokciņus, izsmēķus vai citus priekšmetus.

Ugunsкуру atļauts kurināt tikai **īpaši ierīkotās vietās**. Aizejot pārliecinies, ka uguns nodzēsta.

Aizliegts pārvietoties ar motorizētiem transportlīdzekļiem **ārpus meža ceļiem**, jo pat neliela dzirksts zemsedzē var izraisīt ugunsgrēku.

Plānojot pastaigu mežā, nem palīgā **LVM GEO**, kur redzami meža ceļi, atpūtas vietas un citi dabas objekti.

Atpūties mežā atbildīgi un droši!

Latvijā meži klāj **vairāk nekā 50%** valsts teritorijas, un gandrīz visi ir **publiski pieejami**, izņemot atsevišķas aizsargājamas teritorijas, militāros poligonus un privātos īpašumus, kas ir marķēti ar aizlieguma zīmēm.